

ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИСКУССТВ

ШАБЫТ

айлық журналы
ежемесячный журнал
№12 (12) 20.03.2015

ҚҰРМЕТТІ ОҚЫРМАН ҚАУЫМ!!!

Күн мен түн теңелетін, Табиғат-Ана тамылжып қақаған қыстың құрсауынан тіршілік атаулысы оянатын, жер мен көк жаңаратын мезгіл Өз-Наурызға да келіп жеттік. Көктің тынысын тыңдап, жердің тамырын басқан, тұрмыс-тіршілігін Табиғат-Анамен тығыз байланыстырған халқымыз Наурызды жаңару мен жасампаздықтың бастауы, ырыс пен берекенің арқауы деп бағалаған. Осы айтулы мерекемізге орай еліміздің түкпір-түкпірінде мәдени шаралар ұйымдастырылып, ұлттық өнеріміздің туы көкке желбіреп тұрғаны жасырын емес. Сондай айтулы жаңалықтар легінің бірнешеуін басылым бетінен оқи аласыздар. Олай болса, «Шабыт» журналы ұжымының атынан баршаңызға жаңа жетістіктер, молшылық пен татаулық тілейміз. Еліміз тыныш, туған жер аман болып, әр отбасында шат көңіл, береке салтанат құрсын!

Құрметпен, журналдың бас редакторы
Гүлім КӨПБАЙҚЫЗЫ

Ағалар алқасы:

«Шабыт» журналының негізін қалаған:

Сығай Ә. Т. - Қазақстанның еңбек сіңірген өнер қайраткері, профессор

Мұсаходжаева А. Қ. - Қазақстанның халық артисі, профессор

Дүйсекеев К. Д. - Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері

Мейрамов Т. У. - Қазақстанның халық артисі, профессор

Мұқанова Р. Қ. - Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері

Нөгербек Б. Р. - Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, профессор

Юсупова А. К. - өнертану кандидаты

Редакция мүшелері:

Бас редактор: Гүлім Көпбайқызы

Редактор: Камила Габдрашитова

Тілшілер: Қуат Ежембек

Мирас Әбіл

Нұрислам Абдил

Александра Поршнева

Евгений Лумпов

Амина Габдрашитова

Дизайнер: Ахат Азтай

Фототілші: Досжан Аяған

Редакцияның мекен жайы:

Байланыс телефоны: +77756282848, +77751393919

Редакциялық басылым бөлімі

Мекен жайымыз: Астана қаласы, Тәуелсіздік даңғылы 50, 2 кабат №237 а

E-mail: shabyt_zhurnal@mail.ru

МАЗМҰНЫ СОДЕРЖАНИЕ

Қ. Ежембек	4	ҚУЫРШАҚ ҒҰМЫР
Н. Ақшолова	7	ОПЕРАТОР – КИНО ӨНЕРІНДЕ ӨТЕ МАҢЫЗДЫ МАМАН
А. Айтжан	10	ЕСТЕ ҚАЛҒАН ЕС – АҰМАҚ
Х. Хасамбай	12	УЛАНҒАН САНА
Қ. Елубаева	13	ТЕМЕКІ ШЕГУ – ТЕКСІЗДІК
Қ. Бактияр	15	ҚУЫРШАҚ ТЕАТРЫНЫҢ АКТЕРІМІЗ
Ж. Дәуіт	16	БЕС ЖҰЛДЫЗ
	18	ӨНЕР КӨКЖИЕГІ
	19	В КРУГУ ШАБЫТА
А. Баемирова	22	ART GALLERY
А. Абылханова	24	НУЖНО УМЕТЬ ГОВОРИТЬ ПРАВДУ О СОВРЕМЕННОСТИ...
Ж. Рсмаганбетова, Э. Хайдарова	26	«АБАЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ» В КОСТАНАЕ ПОД ШКВАЛЬНЫМ НАТУСКОМ ВОПРОСОВ, УЛИ ОЛИМПИАДА У МУЗЫКОВЕДОВ
Д. Исенова	28	ЗАПУСКИ ИСКУССТВОВЕДА

Қуыршақ өмірі

Қуыршақ болып қуанып, қуыршақ болып мұң шағып, қуыршақ болып күлімдеп мехнаты мол өнер әлеміне толықтай енген талант жайында толғам-тұжырымдарды қағаз бетінен қашық ұстау, театртану маманы мен сыншы қауымның аты мен затына дақ түсірер жайт деп біліңіз! Қашан да кішкентай көрерменді парасат кеңістігіне жетелеуге ат салысар театрларымыздың жоғын жоқтап, барын түгендеуден кер мінез танытпайтын Құралай Халекетқызымен арадағы рухани ұстаздық хәм шәкіртік, сондай-ақ шығармашылық байланыс ерекше екпінмен орнаған-ды.

Қайсыбір түні кірпік ілместен мақала қамымен таң атырып, өн бойымды ретке келтірместен елордамыздағы Қазақ ұлттық өнер университетіне студенттердің уақытша тұрағы жатақханадан төте жеткізер жолмен турасынан тартып, өзіміздің деканатқа кіріп бардым. Сол жерден жаны жайсаң тәлімгер, Қазақстанның еңбек сіңірген өнер қайраткері, марқұм Әшірбек Сығай мен Қазақстанның еңбек сіңірген артисі жылы жүзді Құралай Ешмұратова табыла кетті. Сарабал сыншы мен қуыршақ театрының белді режиссері өзара өнер тақырыбының айналасында сыр шертісіп отырғанға ұқсады, оқиға үстінде. Әуелі амандық-саулық сұрасқаннан кейін әңгіменің реті таған қарай ауысты. Әш ағамыз сәл езу тартып: «Қу аға, (солай еркелететін) толқындай бұйра шаштарың бұрынғыдан бетер бұйралана түскеніне қарағанда, үлкен шаруа тыңдырғансың-ау» - деп қалжыңға басты. Мен, ағымнан жарыла жазғанымды бір тексертіп алу мақсатымен келгенімді айтып бақтым. Еңбек еткен адамның еңсесін әсте төмендетпейтін, көңілін күпті қылмайтын Ә. Сығайдың сол арада көзі жайнап сала берді. Содан, көп уақыт талап етілместен тілдесуіміз одан әрі жүйелі түрде жалғасын тапты. Аздан соң: «Астана қалалық Мемлекеттік қуыршақ театрына пьеса жазу керек. Сол істі саған жүктесем деген ойға келдім» - деп сөз саптады талантты режиссер Құралай Ешмұратова. Осындай тосыннан келген жағдайға қандай жауап қайтаратынымды білместен, шамалы кідіріктеп қалдым. Себебі, драматургия жанры өте күрделі. Ол – кісіге ләззат сыйлап қана қоймай, жөн сілтеуі қажет. Небәрі бір-бір жарым сағат көлемінде бүтіндей бас-аяғы бар оқиғаны қамтып, оны көрерменге жеткізу жеңіл тимейді. Оның үстіне бала психологиясын жетік игерместен, қуыршақ театрының сахнасына арнап пьеса тудыру, тіптен қиынның қиыны болмақ. Бұл тұсы маған таңсық емес еді. Сондықтан да, іштей тылсым арпалыс әрекеттері басталған... Осы жағын үнсіз ұғынса керек-ті. Құралай Халекетқызы: «Пьеса жазу сенің қолыңнан келеді. Оған күмән келтірмеймін. Мен де аянып қалмай көмектесермін» – деп кеудеме үміт отын түтетті. Несі бар?! Сенім артылғасын артық сұрақ болмағаны дұрыс әр жолы. Тәуекелдікке бел байлап, тапсырманы мүлтіксіз орындауды құба-құп алуды жігіттің жоғары қасиетіне балап, мақұл көргенмін әлгі кезде.

Мінекей, алғыр ұйымдастырушы, талантты режиссермен өнер төңірігенде үлкенді-кішілі болып етене араластық негізі осылайша ілтипат, құрмет, түсінушілікпен орнаған. Өркез көңілі мәрт, қуыршаққа деген сезімі асау толқындай тулаған Қ. Ешмұратова әлдеқашан ел назарында. Бүгінде қазақ қуыршақ театрын ол кісісіз елестету әділетсіз болары еді. Өйткені, оның ғұмырының басым бөлігі сол бағытқа негізделген. Көрнекті режиссер қуыршақ театрын кәсіби деғейін көтеруде де алдына жан салмай келеді.

Иә, қуыршақты кәдуілгі тірі жандай көріп, оны мәпелеп, арда тұту үшін өзің де сәбидей сергелденсіз, баладай ғажайыптарға сенгіш болуың шарт. Пейілің әппақ арай ақиқаттан тұрмаса, онда бәрін де бекер, зая деңіз... Қазіргі техниканың қарыштап, телеарналарда небір берекетсіз шоулардың өрістеп бара жатқан кезеңінде, жасөспірімдерді қуыршақ өнеріне баулу арқаға тың ауыртпашылықтарды артады. Тек жүрек лүпілі кіршіксіз соғып тұрған пенде ғана сондай сүреңсіз тірліктің келеңсіздіктерінен жасымай алға қарай адымдай бермек. «Саф өнер бықсық, арам ойлардантумайтынын» ескерсек, аталмыш принциптерді ұстанушылардың бірі де бірегейі – қуыршақ театр саласы! Ендеше, табиғатынан балбөбектей балғын қасиеттерге ие, ақжарқын адам – Ешмұратова Құралай Халекетқызы деп ұғыңыз!!!

Оның шығармашылығын қай қырынан келін мұқият саралайтын болсаңыз да, мыңдаған үлгі-өнеге алар едіңіз. 1967 жылы Құрманғазы атындағы консерваторияны тәмамдап, қазақтың тұңғыш кәсіби режиссері, КСРО халық артисі Асқар Тоқпанөвтың төлімін бойына жинап, актер мамандығының құпиялары мен нәзік иірімдерін жан-жақтылы санасына сіңірсе де, машахаты өз алдына бір төбе шаһарында түбегейлі жүру, бетегеден жоғары, жусаннан аласа режиссердің маңдайына жазылмағаны байқалады. Мәселен, оқуды бітірген соң М. Әуезов атындағы академиялық драма театрын жағалап көреді. Алайда, киелі қара шаңырақ астында қызмет жасау түгілі, алуан себептердің салдарынан маңайына жолаудың өзі оған мүмкін болмады. Қалай да өнер айдынынан алшақтай түспеу мақсатын нысана еткен Қ. Ешмұратова Алматы қаласындағы балалар мен жасөспірімдер театрында (қазіргі Ф. Мүсірепов атындағы балалар мен жасөспірімдер театры) жұмыс атқарған жайы бар. Дегенмен де, онда да көп тұрақтай қоймады. Кейінірек жазмыштың қалауымен оңтүстік астанамыздағы қуыршақ театрының өнер ұжымының қатарына қосыла барған.

Рас, уақыт өзі безбендеуші, сараптаушы, іріктеуші, таразылаушы екеі дау тудырмайды. Кім біледі?! Қ. Халекетқызы сол бір ағынды жылдары

тарихы сан қатпарлы аталған өнер ордасына қызмет бабымен ауыспаған күнде, жалпылама қуыршақ театрының хәлі нендей күйде болар еді?! Бұл жағын жәй ғана елестетудің өзі, түн ұйқысын ұрлатады...

Алаңсыз, албырт, отты да желігі басылмаған жастық шағынан бастап қойылымдарды сән құрған сахна төріне шығарған Құралай Ешмұратова ұлы халқымызға есімдері етене таныс Л. Хамиди, Н. Тілендиев сынды қабілетті де зерек, талапты да талапшыл композиторлармен шығармашылық қарым-қатынаста бола білді. Сондай асқан дарындардың септігімен бүршік жарып, көрерменге ұсынылған: «Алыптардың алыбы», «Арыстанның әлегі» атты спектакльдерді ешкім де ұмыта қоймас, сірә. Осы тәріздес қойылымдар алқалы жұрт тарапынан үлкен алғысқа оранса да, Қ. Ешмұратова мақтаулардың буына ерік берместен, кейін Мәскеу қаласына барып, КСРО халық артисі, Социалистік еңбек ері, қуыршақ өнерін құлай сүйген актер әрі режиссер Сергей Образцовтың арнайы шеберханасынан дәріс алған. Сол бір өнерге құштар байырғы қалып, қарқынмен елге келісімен әрмен қарай қоғам игілігі үшін тапжылмай қызмет істеді.

Түкте жасырын емес. Қазақ қуыршақ театры жаңа белес көкжиегіне көтеріліп, қыр асуына Қ. Халекетқызының төккен тері ұшан-теңіз. Нағыз жанашыр жан, ұлт театрын республикалық фестивальдерге қатысуымен ғана шектемей, қазақ қуыршақ өнерін әлемдік деңгейде де таныта алды. Мысалы, «Қаңбақ шал» қойылымымен (Авторы А. Исмаилов. Толықтырып, қазіргі нұсқасын жасаған Қ. Ешмұратова) Иран, Франция, Жапония, Чехословакия мемлекеттерінде өткен өнер додаларына қатысып, жүлделі орындармен қанжығасын майлап, биіктерден көрінді. Мұндай жетістіктерге тоқмейілісімейтіп режиссер адамның еңбекқорлығының нәтижесінде, осы күнде елордалық бүлдіршіндер де қуыршақ театр өнерінің балдай нәрімен сусындап келеді. Шын мәнінде, Астана қалалық Мемлекеттік қуыршақ театрының ашылуына тікелей Қ. Ешмұратованың қатысы бар. Көрнекті режиссер қолдау жоқ деп жігерін күм қылмастан, күндіз-түні тынбай арпалысып, күйзеле жүріп дегеніне жетті. Қуыршақ театры ғимаратсыз жетімсіреген шақтарда да морт кетпеуі, ұнжырғасын түсірмеуі оның жауапкершілігінің, мамандағына деген махаббаттының, іскерлігінің белгісіндей. Бүгінде бұл театрдың хал-ахуалы оңалған...

Иә, Қазақстанның еңбек сіңірген артисі, «Халықтар достығы», «Құрмет белгісі» «Ерен еңбегі үшін» ордендері мен медалінің иегері, ҚазҰӨУ-нің профессоры Құралай Ешмұратова қатулы қағидаларды ұстануды жат көріп, замана талабына сай кішкентай көрерменнің ет-жүрегін елжіретер қойылымдарды дүниеге әкелуден де озық тұр. Қуыршақ өнерін «сәбидің ермегі» деп санамайтын режиссер әлі де толдым, болдымнан өзін аулақ ұстауда. Бала жанын тау суындай мөлдір десеңіз, Қ. Ешмұратова жанын да солай деп танығаныңыз абзал. Себебі, қуыршақ ғұмыры ғибратқа толы...

Қуат ЕЖЕМБЕК,
«Театртану» мамандығының 4 курс студенті
профессор Ә. Сығай шеберханасы

Оператор – кино өнерінде өте маңызды маман

Өнер ордамыздың қабырғасында күніге бірді қойып, бірнеше шара ұйымдастырылатыны ұстаздар мен студенттерге етене мәлім. Осындай мағыналы да мәнді, әрі қызықты бас қосудың бірі «Операторлық өнер» мамандығы бойынша тәлім алып жатқан 2 курс студенттерінің жұмыстарын тамашалау болды. Олардың түсірген қысқаметражды шығармаларының негізгі мақсаты – кино түсіру жұмысындағы операторлық шеберлікті меңгеру ғана емес, кино әлемінің сан алуан қыр-сырына терең

бойлай білу. Техникамен, декорациямен, актерлік құраммен жұмыс жасай білу болашақ операторлардың біліктілігін арттырып, мол тәжірибе алып келері сөзсіз. Көрсетілімнің алдында курс жетекшісі **Мейрамбек Әбдікәрімов** студенттердің алдына қойылған талаптар турасында келген қонақтарға ақпарат бере кетті: *«Біз шәкірттер алдына болашақ жұмыстарының сценарийін жазып, композициямен, планмен және ракурстармен дұрыс жұмыс жасай білуді, жарықтың қызметі мен түстердің бір-біріне өзіндік үйлесімділігін ұтымды қолдана алуды басты мақсат етіп қойып, олардың жан-жақты ізденуі барысында бағыт-бағдар беріп отырдық»*. Осындай тапсырманың нәтижесінде студенттердің жұмыстарынан ішкі атмосфераны түрлі тәсілдермен беруге және операторлық техниканың қыр-сырын меңгеруге деген талпыныстары сезіліп тұрды. *«Мұндай тапсырма бірінші рет болғандықтан, соңына дейін студенттердің жұмыс процесін бақылауға алдық. Ұстазымыз марқұм Болат Қалиұлы оператордың жан-жақты болуы керектігін жиі айтатын еді. Ол режиссердің де, суретшінің де, тіпті, гримердің де жұмысын жетік меңгеруі тиіс деп үнемі құлағымызға құятын»* деді курстың екінші жетекшісі оператор **Еркінбек Птыралиев**.

Осыған орай, көрсетілімнің соңында курс жетекшілерімен кездесіп, болашақ өнерпаздардың тырнақалды еңбектері турасында бізді қызықтырған сауалдарды жолдаған едік. Соны назарларыңызға ұсынамыз.

- Студенттердің жұмыстары байқауларға жіберіліп тұра ма?

М.Ә.: Өлбетте, сәуірдің 8-10 аралығында Алматы қаласындағы Тұран университетінде өткен қысқаметражды фильмдер байқауында Ибашева Әсел 3 орынның игері атанды. Ал, Сейілова Жансәулем «Ерекше көзайым» жүлдесін жеңіп алды.

- Студенттеріңіздің операторлық мамандықты толық игеріп шығуы үшін не қажет?

Е.П.: Оператор – кино өнерінде өте маңызды маман. Өйткені, ол фильмнің бейнелеу қатарына толық жауапты. Олар жан-жақты білімді болуы тиіс, бейнелеу өнерінің тарихымен жақсы таныс болу операторлар мен фотографтар үшін өте қажет. Сондықтан, осы пәнді енгізу мәселесін көтеріп жүрміз. Сергей Урусевский, Витторио Стораро, Микеланжело Караваджо, өзіміздің ұстазымыз Болат Сүлеев т.б. сияқты әлем және қазақ киносының кез-келген белгілі операторларының шығармашылық жолына назар аударсаңыз, олардың ең алдымен бейнелеу өнерін жетік меңгеріп, зерттеп, сонан соң ғана операторлық өнерге келгеніне куә боламыз. Студенттерімізге қазақ және әлем киносының фильмдерін көрсетіп, танымал режиссерлердің, операторлардың, суретшілердің,

актерлердің шығармашылығымен таныстырып отыруға тырысамыз. Осы ретте студенттеріміз нақты тапсырмалар алып, олардың орындалу нәтижелерін сабақ барысында талқылайды.

- Өздеріңіз қай операторлардың жұмыс істеу тәсілін ұстанып, соны студенттердің қабылдауына қаншалықты ықпал жасайсыздар?

М.Ә.: Біз студенттерімізге өзіміздің ұстазымыз Болат Қалиұлы Сүлеевтің ұстанған бағыты бойынша тәлім-тәрбие беріп, операторлық өнердің қыр-сырын жетік меңгеруге үйретіп жатырмыз. Ол кісі бізге әлем кинематографиясы мойындаған ВГИК-тің жүйесімен білім берді, біз де сол үрдісті жалғастырудамыз.

- Оператор болғысы келген адамның бойынан қандай қасиеттердің табылғаны дұрыс деп ойлайсыз?

Е.П.: Әрине, операторлық өнерге келетін адамның ең алдымен барынша қабілетті болғаны абзал. Өйткені, фильмнің дүниеге келуі тек бір ғана адаммен байланысты емес. Ол жерде режиссер мен оператордан бөлек, актер, суретші, композитор, жарық түсіруші т.б. сияқты қаншама мамандар жұмыс істейді. Екіншіден, әлем әдебиетінің, бейнелеу өнерінің, музыканың тарихын жақсы меңгергені жөн. Бір сөзбен айтқанда, жан-жақты әрі өте терең білімді болуы керек.

- Студенттеріңіздің жұмыстарына көңілдеріңіз толды ма?

М.Ә.: Студенттердің әрқайсысы өзінің білім деңгейіне, жинаған тәжірибесіне байланысты түсірді. Мысалы, Дәулеттің жұмысының ерекшелігі – фильмді басынан аяғына дейін бір кадрмен түсіріп шығуында. Ал, бұл онай шаруа емес, өйткені бұндай түсірілімде камераның қозғалысы да, жарықпен жұмыс жасауы да өзгеше болады.

Е.П.: Дәулет болашақ жұмысының сценарийін көрсеткенде-ақ, бірден бір кадрмен түсіріп шығамын деп шешті. Жұмысынан кәдуілгі кәсіби шеберлік байқалады. Ең бастысы, кадрдағы атмосфераны беруге талпынысы зор.

М.Ә.: Ал, Алинаның жұмысы туралы сөз болғанда сыншылар тарапынан: «Бұл спецэффект пе?» деген сұрақ болды. Ал, шындығына келгенде ол жерде ешқандай да спецэффект қолданылмаған. Бірақ, жарықпен өте сәтті жұмыс істеуінің нәтижесінде кадрда спецэффект қолданылған сияқты әсер қалдырды. Әсел өз фильмінде соғыс кезеңінің атмосферасын шынайы жеткізуде көп жұмыс жасады. Ал, бұндай тарихи уақыттың тынысын жеткізу қиынның қиыны. Өткен дәуірдегі адам және ол өмір сүрген заманның келбетін шынайы көрсету үшін сол уақыттың киім үлгісін, реквизиттерді, интерьердің әрбір детальын дұрыс таңдау барысында т.б. өте көп жұмыс істеген. Сондықтан, оның жұмысы әсерлі болып шықты.

Е.П.: Әселдің жұмысы фактурасымен ұтымды. Жансәлем екеуінің жарықты өшіріп, көк түспен сары түсті қолданғанын айта кеткім келеді. Ал, Болатбектің фильмінде баласының анасымен келіспей жатқан тұстарында қараңғылықпен атмосфераны бере алды деп ойлаймын. Досжанға тоқтала кетсек, үйсіз-күйсіз жүрген, тамағын қоқыс жәшіктерінен тауып жүрген кейіпкерін экранда бірден көрсетпейді. Камера қозғалысының балшық судан басталып, біртіндеп кейіпкеріне қарай ауысканы көңілімнен шықты. Студенттердің осындай детальдермен жұмыс істей білуіне басымырақ назар аударамыз.

М.Ә.: Жансауленің жұмысы мистикаға жақын. Олқы жерлері болғанымен, көрерменді сендіре алды деп

ойлаймын. Атмосферасында әлдебір суықтық сезіледі және көленкемен жасаған төсілі ұтымды шықты.

М.Ә.: Роман өзінің фильмін түсіруде ешқандай қосымша көмекші техника қолданған жоқ. Бүкіл жұмысын қолындағы камерамен түсіріп шықты. Оның жұмыс істеу тәсілін Витторио Сторароның стиліне ұқсас деп айтылды. Ол негізі үлкен жетістік.

Е.П.: Шынында да, Романның түсірілімдерінде динамика сезіледі және жарықпен батыл эксперимент жасады деп айтуға болады. Әрине, кемшіліктері болды, бірақ қойылған талабымызға сай берілген тапсырманы ойдағыдай алып шықты.

- Студенттер жұмыстарын қанша уақыт аралығында түсіріп шықты?

М.Ә.: Уақытқа шектеу қойған жоқпыз, сценарий жазуға, павильон дайындауға бір аптадай уақыт кетті. Ал, түсіру жұмысы шамамен үш-төрт күн ішінде жүзеге асырылды.

Сонымен, «Кино және ТД операторы» мамандығының 2-курс студенттері түсірген алғашқы жұмыстарының нәтижесі қаншалықты болғанына өз тарапымыздан қысқаша талдау жасалық:

«Уақыт» (Дәулет Рысқұлов) Фильмнің өзгешелігі – кадрды үзбей, ұзақ пландармен түсірілуінде болып отыр. Шыны бөтелкені жарықпен ойнату арқылы уақыттың өтуін көрсетіп, символды ұтымды пайдалана білген. Сюжеті түсінікті, айтар ойы терен бұл шығарманың «үяда не көрсен, үшқанда соны ілерсін» деген мақалдың мән-мағынасын астарлап, көрініспен жеткізе білуі – болашақ оператор тарапынан ұтымды тапқырлық болды.

«Қайта ораламын» (Әсел Ибашева) Қарапайымдылықты, бейбітшілікті сүйетін, махаббатты күтетін жастардың өмірін ойран-топан еткен сұрапыл соғысты бейнелеген мелодрамалық шығарма. Шығарманың ерекшелігі – ауыр тақырыпқа жүрексіңбей бара отырып, сол кездегі атмосфераны камера арқылы жақсы бере білуінде. Мизансценаның рөлі фильмнің бояуын қанық еткен. Өткен дәуірдегі адам мен заман келбетін, киім үлгісін, реквизит, интерьерін, сондай-ақ үйдің көрінісін тамаша суреттеп, кейіпкердің жан-күйзелісін көрерменге жеткізе білген.

«Еске алу» (Алина Өмірзақова) Алинаның жарықпен жақсы жұмыс жасай алғанын ерекше атап өткеніміз жөн болар. Балалық кезден естелік беретін жұмсақ ойыншығы арқылы өткенге көз жүгіртеді. Шығарманың өн-бойынан операторлық ізденісті байқауға болады. Жарықпен жұмыс істей білуінен, камера қозғалысынан Алинаның тәжірибесі баршылық екенін аңғаруға болады.

«Көлеңке» (Досжан Аяғанов) Фильмде аштық пен тоқтықты ұтымды салыстыра білген. Алайда, ұзаққа созылған бір сарынды көрініс көрерменді жалықтырып алады. Бұл, әрине сюжетіне қатысты мәселе. Алайда, Досжанның камерамен жұмыс істеуінде ерекшелік байқалады.

«Қонақ» (Роман Гусак) Сюжеті күрделі болса да, операторлық жұмыс істеу тәсілі ерекше көзге түседі. Жарық пен көлеңкені түрлі тәсілмен (мысалы, шам жарығы) ойната алғанына көңіл толады.

«Ана жүрегі» (Болатбек Мәліков) Ана бейнесі аса сенімді шықпағанымен, сюжеті жағынан көрерменді елең еткізеді. Жарық пен көлеңкені метафора етіп қолдана білгені ұтымды. Жарық – жарқын көңілдің, мейірімнің бейнесі болса, көлеңке – қиындықты, күйзелісті байқатады. Егер, автор болашақта бұл шығармамен әрі қарай жұмыс істеуін жалғастырса, тамаша туынды шығарына сенеміз.

«Изгнание» (Жансаулем Сеилова) Шығарма діни, мистикалық тақырыпты қозғаған. Көлеңке арқылы көрерменге үрей мен қорқынышты сездірсе, жарық арқылы үміт сыйлайды. Атмосфераны беруде операторлық шешім жақсы қолданылған. Актриса өзінің кейіпкерін жан-тәнімен түсінгені байқалады, әрине ол көрін отырған адамның экрандағы көрініске деген сенімін тудыратыныды да айқын.

Назгүл АҚШАЛОВА,

«Кинотану» мамандығының 1 курс студенті
доцент Н. Мұқышева шеберханасы

Естелі кешіес «Ес-аймақ»

- «Ес-аймақтың» күні ауысып кетіпті ғой?! – деп, сұрақтың астынан алды өнертану кафедрасының бір студенті.

- Иә, ауысты ғой... деп, күрсінді бірлестік мүшесі.

- Не үшін, қандай себеп?!

- Дәл сол күні университетімізде басқа бір «маңызды» шара өту керек екен...

- Ммм... «маңызды» деймісің... Сонда да нақ белгіленген күнді ауыстырып тастағандары қызық екен, сендердің жағдайларың не болды? студенттердің мүдделері қайда қалды?! – деп, ол да назын білдіріп қалды...

- Қайтеміз, солай болды... Көндігеміз ғой... – деп, өзінің соңынан ерген болашақ әріптесіне жылы көзбен «бәрі жақсы болар» деген ізгі оймен жүзіне ұзақ қарап қалды...

Иә, белгіленген күнінен сәл кейіндеу өтсе де, жоғары деңгейде ұйымдастырылып, ойдағыдай өткеніне барша қауым куә болды, ризашылықтарын білдіріп жатты. Біреулері нақты білсе, біреулері енді таңырқап айтып жатыр... Қазақ ұлттық өнер университеті қабырғасында «Ес-аймақ» мәдени-танымдық бірлестігінің кезекті отырысы өтті. Иә, әңгіменің төркіні осында жатыр. Бұл жолғы «Ес-аймақтың» төрінен елордамыздағы Қ. Қуанышбаев атындағы Мемлекеттік академиялық қазақ музыкалық драма театрының белді артистері орын алды. Нақтырақ айтатын болсақ, театр және кино актері Қуандық Қыстықбаев, Ержан Нұрымбет және жас актер Жасұлан Ерболат. Осы артистер қауымын арнайы түрде қонақ етіп шақыруымыздың өзіндік бір себептері бар. Біріншіден, Халықаралық театр күні (27 наурыз Халықаралық театр күні) мерекесіне орай болса, екіншіден ұстазымыз Ө. Сығаймен бірлесе жазған «Қаллеки» театры атты кітаптың жарық көруіне орай. Неге десеңіздер, дәл осы еңбек артистердің қызмет атқаратын Қаллеки театры, жалпы шығармашылық ұжымы жайлы болатын...

«Ес-аймақтың» төрағасы әрі тұрақты жүргізушісі М. Әбіл кештің әлқиссасын осы «Қаллеки» театры кітабы жайынан бастады. Енді, ойымыздың арнасын кештің өтілу барысына бұрайық. Бұл жолғы кездесуіміз ерекше форматта өткенін баса айта кеткіміз келеді. Актерлер қауымын бір сыдырғы, таптаурынды сауалдармен зеріктіріп алмай, керісінше қиял кеңістіктерін, сөз қорларын, ой-өрістерін тексеріп, байқағымыз келгені шындық. Сол себепті қазіргі таңда ұмыт болып бара жатқан, қазақтың ұлттық «Тымпи» ойынын ұсындық. Ойынның тізгінін ұстаған Жанат Жайлыбай («кинетеледраматургия» мамандығының 3 курс студенті, бірлестік мүшесі) диттеген ойдан шығып,

ойынды қонақтар мен көрермендерге түсінікті түрде жеткізе білді. Ойын 3 сайыстан тұрды. Әр ойынның өз ерекшелігі һәм ережесі болатыны рас. Тымпидын басты шарты бойынша қатысушы актер ойын барысында еш эмоция білдірмей, яғни күлмей, жымимай тымпиып отыруы тиіс. Сахнадағы әріптесінің өнер көрсету барысында орынында отырған қатысушылар эмоция білдірмеулері шарт. Өйтпеген жағдайда-ақ, ереже бойынша баллы төмендеп отырады. Арнайы сол үшін, көз алмай бақылап отыратын сарапшы топ жасақталды. Сонымен, алғашқы кезең «Абитуриент». Бұл сайыста ойыншылар ұлттық оқу орынына тапсырушы талапкерлер болып бақтарын сынады. Әрине, емтихан қабылдап, оқуға түсу, түспеу мәселесін шешетін арнайы студенттерден құралған білікті профессорлар тобы құрылды. Түрлі жағдайлардағы қызықты тапсырмалар орындалды, тартымды өнер көрсетілді. Енідігі екінші сайыс, «Экрандағы - мен» деп аталды. Қатысушылар көгілдір экраннан жүріп жатқан кез келген сюжетке өзінің дыбыстау қабілеті арқылы қызықты оқиға құрулары тиіс болды. Әр ойыншыға, сайыс барысында 2 минут уақыт беріліп отырды. Осы бөлім тым әсерлі шықты. Артистер қауымының орайын тауып айтқан ойлары мен қағытпа қалжындары, әдемі әзілдері жиналған дүйім жұртты қыран-топан күлкіге қалдырды. Импровизация өнері жандарына қаншалықты жақын екендігін осы бір сайыста айқындай түсті. Соңғы «Сөз сардары» деп аталатын сайыста ортаға шыққан ойыншыға ұйымдастырушылар тарапынан кез келген оқиғаның басы әзірленді. Ойыншылар сол оқиғаны әрі қарай дамытулары тиіс. Және де, оқиғаны дамыту барысында экранда кез келген сөз көрсетіліп отырды. Сөз жазылған сөзді «Тымпи» төріндегі ойыншы оқиға желісіне қосып әзілдеп, күлкілі оқиға ойлап табуы шарт. Бұл да өз алдына ерекше бөлім болды. Барша көрермендер артистердің қиял әлемдеріне қаншалықты самғай алатындарын байқап, көре білді. Ойын соңында келген қонақтар арнайы алғыс хаттармен марапатталды.

Иә, бұл өз алдына ерекше кездесу болды. Әлі талай уақыт көп қауымның көкейінде сарнап тұрары хақ. Бір жеңнен қол, бір жағадан бас шығарып, тартынбай атсалысқан барша қауымға алғысымызды жетізгіміз келеді. Дегенмен де, студенттердің осындай кештерге белсене атсалысып, білек сыбана кірісіп жатқандарын көп байқай қоймаймыз. Бұл да болсын ойландыратын мәселе. Біле білсеңіздер, осындай шаралар Сіздер мен біздер үшін жасалып жатқан дүниелер... Әшірбек Төребайұлы «аманаттап» кеткен, үрдісті сақтап, алға жалғап, жалғастыру мына біздердің жауапты міндетіміз. Ендеше, әр ай сайын өтетін «Ес-аймаққа» өз үлестеріңізді қосуға асығыңыздар!!!

Арман АЙТЖАН,
«Театртану» мамандығының 4 курс студенті
профессор Ә. Сығай шеберханасы

Уланған сана

Мен ондай емес едім ғой?!

Неңдей мәселе қозғауыма болады? Жалпы, қолына қалам алып белгілі тақырыпта ой қозғайын десең, ой елегіне ештеңе келмей абдырап қалатын сәттер болып тұрады. Әсіресе, мен секілді жаңадан қалам тартып жүргендер үшін толыққанды еңбек жазу ұзақ уақыт пен толассыз еңбекті талап етеді. Бөлме тып-тыныш... басқа уақытта мазаны алмақ түгілі дыбысы естілмейтін қабырға сағаты дәл бүгін сырт-сырттап тыныштықта отырған ойымды ұрлайтын тәрізді. Орнынан жұлып алып лақтырып жіберсем бе екен, а? Жо-жоқ достарым ренжиді, өзім сатып алсам бір сәрі, бұл бөлмемізді таза ұстағанымыз үшін жатақхана әкімшілігінің сыйлығы, демек, бәріміздің еңбегіміз. Рас-ау, сағатты сыйлайтын адамды табармыз, бірақ уақыт сыйлайтын адам жоқ деп ойға шомып бара жатқаным сол еді, анау сағат құрғыр маған қасарысқандай тырсылы, тіпті үсті-үстіне үдеп бара жатқандай. Әр тырс-тырс соққан сағат тілі уақытыңның жақындап келе жатқаны жайлы дабыл соғып тұрғандай. Уақыттың демекші, сағаттың әр тырсылдағаны сайын жер бетінде қаншама адам өмірден өтіп, қаншама нәресте өмір есігін ашып жатыр екен?! Ашуы ашып жатыр-ау, бірақ олар атағы асқақ ақын бола ма?, ұлт емес ұйқыны ойлайтын шеңунік бола ма?, аузы аңқиып уақытын құр оздыра беретін көптің бірі бола ма? ол ешкімге беймәлім өрі қызық. Негізі қамшының сабындай қысқа ғұмырыңды құр босқа өткізуге болмас, тоқсанға келіп артына тоғыз сөз қалдырмай кетіп жатқан қарттар бар, қырыққа келіп қамал алмақ түгілі (қатын) алмаған еркектер бар, сонда олар өмірдің рахатын нәден, қайдан іздейді екен деген сауал келіп санамды мазалай бастады. Мысалы, қазір жастар ұялы телефондар арқылы қаншама өлеуметтік желілерде отырады. Құр диалог, құр әңгіме, бір сөзбен артық қажет емес ақпарттар легі, пайдасы аз дүниелер санасын улап жатыр. Ең бастысы, адамдардың бір-бірімен шүйіркелесіп әңгімелесуіне үлкен кері әсерін тигізуде. Баласына ақыл айтуға уақыт таппаса да, өлеуметтік желіде айтысуға уақыт тауып жүрміз, ештеңе тындыра алмасақ та, үйде жатып алып пікірлер жазып, біреуді қаралай қоюға өуес болып барамыз. Женгетайлықты желіге ауыстырғанымызбен қоймай, махаббат деген ұлықты ойды арзандаттық. Суретін көріп ғашық бола саламыз, кездесе саламыз, үйлене саламыз ажыраса салу да қиын емес бізге. Келіп көңіл сұрап, хал білуге бос жүрсек те уақытымыз жоқ. Қоңырау шалып немесе хат жаза саламыз, бөтен біреуге емес, ауылдағы анамызға да солай көңіл бөлеміз. Осы жағдай тасбауырлыққа әкеле жатқандай болып көрінеді, мүмкін тас бауыр болып кеткенде шығармыз? Басқасы басқа өзіме, өз қатарластарыма қатты жаным ашиды, қаншама салиқалы іс тындыратын уақытты желге ұшырамыз. Кітап оқымақ түгілі, кітап оқитындарға күлетін кездеріміз де бар. Құлаққап киіп алып, айналамызға назар аудармаймыз, көз бар болса да ештеңе көрмейміз, жөн сілтеген былай тұрсын, жөн сұраған адмдардың дауысын да естімейміз, құдды жау еліне жансыз болып келгендей. «Компьютерде отырытындарды ертең, кітап оқитындар басқарады» демеп пе еді бір сөзіңде елбасы. Иә, ғылыми техниканың дамыған заманында техниканы менгергенің артықшылық емес, тек сол менгергенінді пайдалы істерге пайдалан деп, ақылгөйсін өз ішімнен жариясыз ақыл-кеңес айттым. Бірақ, кімге? Мен негізі телефоным жоқ кезде ондай емес едім ғой? Бір істі бастаймын, бастасам аяқтамай жата кетемін, кейінге қалдыра саламын. Неге дейсіздер ғой, себебі желкеге мінген жалқаулық, өлеуметтік желіде көп жатқанның жемісі. Бүгінгі жазатын мақаламның негізгі өзегі ешкім кері қайтара алмайтын, тәңірдің бізге берген сыйы, құнын көпшілік кеш түсінетін «Уақыт» деген тақырыпқа қалам тартқым келген. Алайда, аздап демалып алғаным жөн болар. Дегенмен, мен ондай емес едім ғой...

Хакім ХАСАМБАЙ,

«Театртану» мамандығының I курс студенті
ө.ғ. докторы Б. Нұрпейіс шеберханасы

Темекі шегу – тексіздік
(шылым шегетін студент жігіттің монологы)

Сен, сен қандай құдірет иесісің? Сен басқалар сияқты емессің... Ешқандай айла-шарғысыз, карусыз-ақ өзіңе ынтықтырып, баурап аласың. Күндіз де, түнде де сені аңсаймын. Әлдекімдер сені көргеннен-ақ жиіркенуі мүмкін. Бірақ, сен мен үшін тылсым бір күш іспеттессің. Сен қасымнан табылмай қалсаң, сені аласұрып іздеймін. Сені өбкенде қандай сезімге бөлетінімді білсең ғой. Өзіңе қолым жеткенде... бар қайғымды ұмытып, басқа бір әлемге еніп кеткендей боламын. Сенің иісіңе әлемдегі ең таңдаулы әтірлердің иісі тең келмейді. Себебі, сен – менің қаныма еніп, бар күш-жігерімді өзіңе бағындырып алған – темекісің.

Мен сен туралы көп нәрсе білемін. Ішкен асымды қорытуды, тыныс алу жолдарымды тежейтіндігіңнен де хабардармын. Ұйқымды бұзып, теріме әжім түсіріп, көңілсіздікке ұшыратының аздай, жүрек ауруларына, көмекей және өкпе обырына әкелесің, ғұмыр жасымды азайтасың. Соншалықты зияндарыңды біле тұра, сені неге шегетінім қызық шығар, иә? Онымды өзім де түсінбеймін. Кейде, дүкенге сені сатып алу үшін кіргенде, қорабыңның сыртындағы суреттерді көргенде, дежем тітіркеніп, бір сәтке ойланып қалатыным да рас. Бірақ, санамдағы ол ойды саған деген күштарлық жеңіп кетеді. Қояйың-ақ деймін, алайда жанымдағы достарым шегіп тұрғанда, әсіресе, шылым шегуге бөлінген орынның қасынан өткенде, иісіңді сезіп, қалай тұтатып қойғанымды байқамай қаламын. Соныңмен, сен құдіреттісің...

Оқу ордамызда шылым шегуге арналған орын бар. Қай жерде дейсің ғой? Тура асхананың қасында. Тамақтанғасын жедел сатының көмегімен сабаққа бара жатқанда, міндетті түрде көзіңе түседі, иісі мұрынды жарады. Ол иісті сезгеннен-ақ мұрындарың жауып, осы ортадан кетуге асығатындар да бар. Алайда, бұл орта мен үшін өте жылы әрі жайлы. Бұл орынның басқа жерлерден артықшылығы – аудиторияда отырғанда бағыт сілтеуші-профессор мен ізденуші-студент болып отырған біздер тең дәрежедегі адамдар боламыз. Бастапқы кезде кішкене қымсынатыным да. Кейін үйреніп кеттім. Кейде, дәлізде көргенде сұлулығымен баурап алған қыздармен танысуға батылым жетпей қалып жататыны да жасырын емес. Дегенмен, сол қыздарды осы орыннан көргенде еркін таныса аламын. Өкінішке орай, сол қыздарды аталған орыннан көргенде сезімім қалай суып кеткенін байқамай да қалатын болыппын. «Неге?» деген сұрақ біраз уақыт жанымға маза бермей қойғаны рас. Ұзақ уақыт өткен соң, мен көкейімдегі бұл сұраққа жауап таптым. Қыз – нәзік жаратылыс. Оның үстінен гүлдің иісі немесе басқа да бір әтірдің иісі аңқуы керек. Шылымның иісі емес! Қыздар да соны ұқса, түсінсе екен. Олар келешек ұрпаққа өмір сыйлайтын, бір үйдің түтінін түтететін аяулы жар, ардақты аналар емес пе?!

Менің достарымның арасында, сенің атыңды естігеннен-ақ тітіркенетін жандар бар. Олардың айтуынша, ұстазыңмен бір жерде шылым шегу – жиіркенішті жағдай. Және де еліміздің ертеңі үшін мен шылымнан бас тартуым керек екен. Мен оны түсінемін, ұғамын. Бәлкім, сен біржолата бас тартып, қоғамымыз сендей қауіпті дерттен айығар күн келер. Сол күн келсе, мені де темекіден бас тартқан екен деп топшылаңдар. Бірақ, ол күнді көп күтетін түрім бар...

Қымбат ЕЛУБАЕВА,
«Театртану» мамандығының 1 курс студенті
ө.ғ. докторы Б. Нұрпейіс шеберханасы

Уланған сана

Мен ондай емес едім ғой?!

Неңдей мәселе қозғауыма болады? Жалпы, қолыңа қалам алып белгілі тақырыпта ой қозғайын десең, ой елегіне ештеңе келмей абдырап қалатын сәттер болып тұрады. Әсіресе, мен секілді жаңадан қалам тартып жүргендер үшін толыққанды еңбек жазу ұзақ уақыт пен толассыз еңбекті талап етеді. Бөлме тып-тыныш... басқа уақытта мазаны алмақ түгілі дыбысы естілмейтін қабырға сағаты дәл бүгін сырт-сырттап тыныштықта отырған ойымды ұрлайтын тәрізді. Орнынан жұлып алып лақтырып жіберсем бе екен, а? Жо-жоқ достарым ренжиді, өзім сатып алсам бір сәрі, бұл бөлмемізді таза ұстағанымыз үшін жатақхана әкімшілігінің сыйлығы, демек, бәріміздің еңбегіміз. Рас-ау, сағатты сыйлайтын адамды табармыз, бірақ уақыт сыйлайтын адам жоқ деп ойға шомып бара жатқаным сол еді, анау сағат құрғыр маған қасарысқандай тырсылы, тіпті үсті-үстіне үдеп бара жатқандай. Әр тырс-тырс соққан сағат тілі уақытыңның жақындап келе жатқаны жайлы дабыл соғып тұрғандай. Уақыттың демекші, сағаттың әр тырсылдағаны сайын жер бетінде қаншама адам өмірден өтіп, қаншама нәресте өмір есігін ашып жатыр екен?! Ашуы ашып жатыр-ау, бірақ олар атағы асқақ ақын бола ма?, ұлт емес ұйқыны ойлайтын шеңунік бола ма?, аузы аңқиып уақытын күр оздыра беретін көптің бірі бола ма? ол ешкімге беймәлім әрі қызық. Негізі қамшының сабындай қысқа ғұмырыңды күр босқа өткізуге болмас, тоқсанға келіп артына тоғыз сөз қалдырмай кетіп жатқан қарттар бар, қырыққа келіп қамал алмақ түгілі (қатын) алмаған еркектер бар, сонда олар өмірдің рахатын неден, қайдан іздейді екен деген сауал келіп санамды мазалай бастады. Мысалы, қазір жастар ұялы телефондар арқылы қаншама әлеуметтік желілерде отырады. Күр диалог, күр әңгіме, бір сөзбен артық қажет емес ақпарттар легі, пайдасы аз дүниелер санасын улап жатыр. Ең бастысы, адамдардың бір-бірімен шүйіркелесіп әңгімелесуіне үлкен кері әсерін тигізуде. Баласына ақыл айтуға уақыт таппаса да, әлеуметтік желіде айтысуға уақыт тауып жүрміз, ештеңе тындыра алмасақ та, үйде жатып алып пікірлер жазып, біреуді қаралай қоюға әуес болып барамыз. Женгетайлықты желіге ауыстырғанымызбен қоймай, махаббат деген ұлықты ойды арзандаттық. Суретін көріп ғашық бола саламыз, кездесе саламыз, үйлене саламыз ажыраса салу да қиын емес бізге. Келіп көңіл сұрап, хал білуге бос жүрсек те уақытымыз жоқ. Қонырау шалып немесе хат жаза саламыз, бөтен біреуге емес, ауылдағы анамызға да солай көңіл бөлеміз. Осы жағдай тасбауырлыққа әкеле жатқандай болып көрінеді, мүмкін тас бауыр болып кеткенде шығармыз? Басқасы басқа өзіме, өз қатарластарыма қатты жаным ашиды, қаншама салиқалы іс тындыратын уақытты желге ұшырамыз. Кітап оқымақ түгілі, кітап оқитындарға күлетін кездеріміз де бар. Құлаққап киіп алып, айналамызға назар аудармаймыз, көз бар болса да ештеңе көрмейміз, жөн сілтеген былай тұрсын, жөн сұраған адмдардың дауысын да естімейміз, құдды жау еліне жансыз болып келгендей. «Компьютерде отырытындарды ертен, кітап оқитындар басқарады» демеп пе еді бір сөзінде елбасы. Иә, ғылыми техниканың дамыған заманында техниканы меңгергенің артықшылық емес, тек сол меңгергенінді пайдалы істерге пайдалан деп, ақылғөйсіп өз ішімнен жариясыз ақыл-кеңес айттым. Бірақ, кімге? Мен негізі телефоным жоқ кезде ондай емес едім ғой? Бір істі бастаймын, бастасам аяқтамай жата кетемін, кейінге қалдыра саламын. Неге дейсіздер ғой, себебі желкеге мінген жалқаулық, әлеуметтік желіде көп жатқанның жемісі. Бүгінгі жазатын мақаламның негізгі өзегі ешкім кері қайтара алмайтын, тәңірдің бізге берген сыйы, құнын көпшілік кеш түсінетін «Уақыт» деген тақырыпқа қалам тартқым келген. Алайда, аздап демалып алғаным жөн болар. Дегенмен, мен ондай емес едім ғой...

Хакім ХАСАМБАЙ,

«Театртану» мамандығының I курс студенті
ө.ғ. докторы Б. Нұрпейіс шеберханасы

Темекі шегу – тексіздік (шылым шегетін студент жігіттің монологы)

Сен, сен қандай күдірет иесісің? Сен басқалар сияқты емессің... Ешқандай айла-шарғысыз, қарусыз-ақ өзіңе ынтықтырып, баурап аласың. Күндіз де, түнде де сені ансаймын. Әлдекімдер сені көргеннен-ақ жиіркенуі мүмкін. Бірақ, сен мен үшін тылсым бір күш іспеттессің. Сен қасымнан табылмай қалсаң, сені аласұрып іздеймін. Сені өбкенде қандай сезімге бөлжетінімді білсең ғой. Өзіңе қолым жеткенде... бар қайғымды ұмытып, басқа бір өлемге еніп кеткендей боламын. Сенің иісіңе өлемдегі ең тандаулы әтірлердің иісі тең келмейді. Себебі, сен – менің қаныма еніп, бар күш-жігерімді өзіңе бағындырып алған – темекісің.

Мен сен туралы көп нәрсе білемін. Ішкен асымды қорытуды, тыныс алу жолдарымды тежейтіндігіңнен де хабардармын. Ұйқымды бұзып, теріме әжім түсіріп, көңілсіздікке ұшыратының аздай, жүрек ауруларына, көмекей және өкпе обырына әкелесің, ғұмыр жасымды азайтасың. Соншалықты зияндарынды біле тұра, сені неге шегетінім қызық шығар, ие? Онымды өзім де түсінбеймін. Кейде, дүкенге сені сатып алу үшін кіргенде, қорабыңның сыртындағы суреттерді көргенде, дөжем тітіркеніп, бір сәтке ойланып қалатыным да рас. Бірақ, санамдағы ол ойды саған деген құштарлық жеңіп кетеді. Қояйын-ақ деймін, алайда жанымдағы достарым шегіп тұрғанда, әсіресе, шылым шегуге бөлінген орынның қасынан өткенде, иісіңді сезіп, қалай тұтатып қойғанымды байқамай қаламын. Соныңмен, сен күдіреттісің...

Оқу ордамызда шылым шегуге арналған орын бар. Қай жерде дейсің ғой? Тура асхананың қасында. Тамақтанғасын жедел сатының көмегімен сабаққа бара жатқанда, міндетті түрде көзіңе түседі, иісі мұрынды жарады. Ол иісті сезгеннен-ақ мұрындарын жауып, осы ортадан кетуге асығатындар да бар. Алайда, бұл орта мен үшін өте жылы өрі жайлы. Бұл орынның басқа жерлерден артықшылығы – аудиторияда отырғанда бағыт сілтеуші-профессор мен ізденуші-студент болып отырған біздер тең дәрежедегі адамдар боламыз. Бастапқы кезде кішкене қымсынатынымын да. Кейін үйреніп кеттім. Кейде, дәлізде көргенде сұлулығымен баурап алған қыздармен танысуға батылым жетпей қалып жататыны да жасырын емес. Дегенмен, сол қыздарды осы орыннан көргенде еркін таныса аламын. Өкінішке орай, сол қыздарды аталған орыннан көргенде сезімім қалай суып кеткенін байқамай да қалатын болыппын. «Неге?» деген сұрақ біраз уақыт жанымға маза бермей қойғаны рас. Ұзақ уақыт өткен соң, мен көкейімдегі бұл сұраққа жауап таптым. Қыз – нәзік жаратылыс. Оның үстінен гүлдің иісі немесе басқа да бір әтірдің иісі аңқуы керек. Шылымның иісі емес! Қыздар да соны ұқса, түсінсе екен. Олар келешек ұрпаққа өмір сыйлайтын, бір үйдің түтінін түтететін аяулы жар, ардақты аналар емес пе?!

Менің достарымның арасында, сенің атыңды естігеннен-ақ тітіркенетін жандар бар. Олардың айтуынша, ұстазыңмен бір жерде шылым шегу – жиіркенішті жағдай. Және де еліміздің ертеңі үшін мен шылымнан бас тартуым керек екен. Мен оны түсінемін, ұғамын. Бәлкім, сенен біржолата бас тартып, қоғамымыз сендей қауіпті дерттен айығар күн келер. Сол күн келсе, мені де темекіден бас тартқан екен деп топшылаңдар. Бірақ, ол күнді көп күтетін түрім бар...

Қымбат ЕЛУБАЕВА,
«Театртану» мамандығының 1 курс студенті
ө.ғ. докторы Б. Нүрпейіс шеберханасы

Елорданың «Жастар» сарайында көктемнің алғашқы күнінен Астана қаласының Жастар саясаты мәселелері басқармасының бастамасымен Астана қаласының Жастар саясатын қолдау қоры ұйымдастырған дәстүрлі «Жастар жалыны - 2015» фестивалінің гала-концерті өтті.

Астаналық жоғарғы оқу орындарының 24 жастан аспаған жас таланттарының басын біріктірген «Жастар жалыны - 2015» фестивалі Қазақстан халқы Ассамблеясының 20 жылдығы, Қазақ хандығының 550 жылдығы, Ұлы жеңістің 70 жылдығы аясында ұйымдастырылды.

11-13 наурыз күндері «Жастар» сарайында «Эстрадалық және халық әндері» және «Халық билері» номинациялары, «Астана жүрегімде!» тақырыбында «Поэзия» номинациясы, «Астана – келісім және бейбітшілік қаласы!» тақырыбында «Үздік блоггер» номинациясы, «Жеңісті жақындатқан күн» тақырыбында «Үздік студенттік театр» номинациясы, «Бес жарым ғасыр жырлайды» тақырыбында «Айтыс», «Студенттің бір күндік өмірі» тақырыбында «Үздік бейнеролик» номинациясы және «Үздік сельфи», «Көркемсурет» номинациялары бойынша сайысқа түскен 9 командаға елге танымал өнер мен қоғам майталмандары қазылық жасап жүлделі орындарды үлестірді. Астана қаласы әкімінің орынбасары Ермек Аманшаев, аталмыш байқау жастардың шығармашылық тұрғыдан өркендеуіне жағдай жасап, рухани-мәдени әлеуетін арттырып, белсенді азаматтық ұстанымы мен әлеуметтік жауапкершілігін жетілдіру арқылы қаланың мәдени-қоғамдық өміріне белсені араласуына ықпал ететінін айтып, барлық қатысушылар мен жеңімпаздарға ақ жол тіледі.

Жалындаған елордалық таланттардың жаңа белестерді бағындыруға деген ынта-жігерлері биыл да ерекше. Байқауға елорданың 14 жоғары оқу орнының 1000 жуық өнерлі студенті қатысты, ал қолдаушы-көрсермендердің саны 5000 жуық болды. Аталмыш сайысқа Қазақ Ұлттық Өнер Университетінің атынан қатысқан студенттер топ жарып, жүлделі орындарға ие болды. «Жастар жалыны – 2015» телевизиялық жастар шығармашылық фестивалінің жеңімпаздарын «Шабыт» журналының атынан құттықтап, болашақта талай биіктерді бағындыруына тілектеспіз!

«Үздік студенттік театр» аталымы бойынша 1 орын – «Актер шеберлігі және режиссура» кафедрасының 2 курс студенттері. Жетекшісі: Омар Ақыш Қоңыртайұлы;

«Айтыс» аталымы бойынша 1 орын – «Дәстүрлі жыр» кафедрасының 1 курс студенті Керімбек Аруна Берікқызы;

«Үздік фотосурет» аталымы бойынша 1 орын «Кино және ТД» кафедрасының 4 курс студенті Шунькин Александр Петрович;

«Поэзия» аталымы бойынша 3 орын – «Өнертану» кафедрасының 1 курс студенті Хыдырбай Манарбек;

«Үздік бейнеролик» аталымы бойынша 3 орын – «Кино және ТД» кафедрасының 2 курс студенті Жаги Мадиди;

«Үздік блоггер» аталымы бойынша 3 орын – «Кескіндеме және мүсін» кафедрасының 2 курс студенті Буторина Анастасия Олеговна;

«Үздік би қойылымы» алғыс хатымен «Хореография» кафедрасының оқытушысы Укеева Ляззат Канабековна марапатталды.

Өнердің өрінен, жеңістің көгінен көріне берейік ағайын!!!

Бетті әзірлеген: Мирас ӘБІЛ,
«Театртану» мамандығының 4 курс студенті
профессор Ә. Сығай шеберханасы

Қуыршақ театрының актеріміз

Күлдіртеді, мұңайтады, жылатады,
Жылатып ап, қайтадан жұбатады.
Сахнада сан құбылған әртістерді
Неткен ғажап мына халық ұнатады.

Жүрсек те, артында (ширманың),
Қуыршақты тірілту қиын жаным.
Өнер айдын біздерді тербетеді,
Бақыт деп бағалаймыз бұйырғанын.

Сезініп жүректердің жылылығын,
Тәттісін кормеймісің қылығының.
Қуыршақтың жаны бар, тілі де бар
Қуыршақтар билейді тірі бүгін.

Голливудқа гүрілдеп бармасақ та,
Жұлдыз болып жалындап жанбасақ та,
Қарапайым біз өнердің адамымыз
Аң-құстардың бейнесін сомдасақ та.

Баланың күлкісіне тоюдамыз,
Қасқыр да біз, аңғалдау аю да біз.
Талаппенен еңбекті ту қып ұстап
Театрдың қанатын жаюдамыз.

Тамаша жатыр, әне қошеметтеп,
Бүлдіршіндер – болашақ көш емес пе?!
Солар күлсе, солар күнде қуанса
Біздер үшін бақыт деген осы емес пе?!

Бала болса, театрға ап келіңіз,
Солар үшін сарқылсын ақ теріміз.
Өйткені, біз өзінен бұрын бала деген
Қуыршақ театрының актеріміз.

Қарымсақ БАХТИЯР,
«Қуыршақ театрының режиссурасы»
мамандығының 1 курс студенті

басы өткен санда

Самсаған жұлдыздарға қарап ұзақ жатып қалыпшын. Аспан әлемі шексіз тұңғыық. Мен де тұңғыық ойға батып кетіпшін. Ойға емес, қиялға батып кетіпшін. Ғайыптан қанат бітіп, жұлдыздар арасына самғап кетіпшін. Сосын мен де жұлдыздай ағып түстім. Яғни жерге, аспанға қарап жатқан сырмақ үстіне қайтып келдім. Осы сапарымды көп көрген көршінің көлігі болды. Мен отырып көрмеген қымбат көлік құстай ұшып келді де, ауласына кірді. Көлік тұрағы да салтанатты сарай дерсің. Тура есігінің алды үйімен қабырғалас.

Көліктен әлгі мен айтқан бастық түсті. Қарны қамшып алып өзінің жүрісі жылдам. Белдігін жоғары бір көтерді де, томпаңдап келіп көліктің артқы есігін ашты. Сосын бір кішкентай баланы көтеріп алды, артынша Тақу түсті. Осы көрініс сол кезде маған нені ұқтырғанын білмеймін, қазір қымбат көліктен түскеннің көбісі бір бала немесе бір ит жетектеп түседі.

Көк аспанға қарадым. Көз алмай ұзақ жатырмын. Бұл жолы жымындаған жұлдыздарға емес, жарты кеш жантайып, окпелеп жатқан айға қарадым. Бұл жарықтықтың да толысып, көзге оттай басылатыны бар. Халық:

– Ай туды. Жаңа айым жарылқа, ескі айым есірке – деп тілекші қылады.

Мен кетерде Тақу дәл осы айдай толықсып, көзге оттай басылып жүрген еді. Енді қарасам, жіптей жіңішкеріп, үзілейін деп қалыпты.

Аспанға қарадым. Жарты кеш айға ұзақ қарадым. «Сенің бір толып, бір ортайып өзгеріп тұратын жұмбақ сырынды енді ұқтым» дедім.

«Жарты кеш ай... сенің сырынды түсіндім, ұқтым. Кейде толықсып, айран құйылған құтыдай керіліп, жарылуға шақ қаласың. Кейде керегеде іліулі қалған, ішінде жұғыны жоқ қабысып, солып қалған құтыдай ілмий тұрасың. Түсіндім... Бірақ, төгілген күміс сәуленді бір өзгерткен емессің. Қандай керемет!?»

Тақу да дәл солай жүзіне ұялаған жылуын жасыра алмай үйге кірін кетті.

Тақуға бір қарадым, аспанға, жантайған жартыкеш айға бір қарадым. Ұзақ қарадым.

Төгілген күміс шапағы денемді қытықтағандай, жон терімді шабақтап әкетті. Көзіме шағылысқан нұрлы сәулесінен жасқанып, жалтақтап барып көзімді аштым. Таң атып кетіпті. Күн сәулесі өн байымды жылытып балғын денемді босаңсытып жіберіпті.

Бүк түсіп жататын, жайсыз жағысымды білетін Тақу арқамнан қытықтап жатыр екен. Көзімді ашып үлгерместен бауырына бірақ қысты. – Ботам! – деді. – Ботақаным менің, сені сағындым! – деді тұншықтыра қысып. Сосын жылы құшағынан босатып алып, көз алмай ұзақ қарады да, маңдайымнан сүйіп-сүйіп алды. – Өсің қалыпсың ғой, құлыным. Енді жігіт болыпсың! – деді жүзіне күлкі ұялап.

Сосын маған есеп беруден ұялғандай, қипақтап сәл тұрды да: – Мынау – сенің інің! – деді. – Есімі – Аян, саған ұқсас қылып өзім қойдым – деді.

Әрине, бірден қабылдай қоймадым. «Менің бауырым ба?» – дедім іштей тіксініп.

Сол күннен бастап бойымдағы еркелікті жиып алдым. Өзімді аға сезіндім. Сен де біреуді «аға» деп арқа тұтып жүріп, сен де біреуге қамқоршы «аға» болатыныңды түсіндім.

– Сен неге жоқ болып кеттің. Мен сені іздедім ғой. Көп іздедім. Енді сен келмейтін шығар деп ойладым.

Қанша қаталдық танытып тергеуге алсам да, ішім жылып тұрды. «Қайтіп келгенің жақсы болды» дегендей, қуанып тұрдым. Сосын бар өкпемді сырып тастап: – Сен мені кешірші, «бес жұлдыздыны жек көрем» деп айқайлап кетіп едім ғой. Сен мені кешірші, – дедім.

Тақу күліп жіберді, күліп тұрып, жылап жіберді. – Ақымақ басым! – деді. – Ақымақ басым, сен жек көрген сол «бес жұлдыздыны» ұнатып қалдым ғой, ақымақ басым... – деді. Тұншыға түйіліп өксіп-өксіп алды. Сосын көзінің жасын сүртіп: – Мен айтпасам да, ертең, өскенде өзің түсінетін боласың. Түсінесің, сосын мені де жек көріп кетесің, анау бес жұлдызды ағадай – деді. (сол бесжұлдыздыны «аға» деп атаған емеспін) – Сен өскенде бәрін түсінесің, енді сенің інің бар. Оны да түсің! – деді. Сосын тағы да жылап жіберді. – Сен оған қамқор бол. Ертең өскенде, менен теріс айналып кетсең де, оған қамқор бол! – деді.

Аян нағыз баукеспенің өзі. Күніге бірдеңе бүлдірмесе ас батпайтын тәрізді. Біреудің терезесін сындырып кеп, бір таяқ жейді. Біреудің тауығын ұрлап келіп – екі. Біреудің сөредегі құртын алып кеп және таяқ жейді. Өскенде, ақыл тоқтатқанда қояр деп ойлағанбыз. Өскеніне болайын, біздің ауылға қырғидай тиді. Менің көз алдым да бір-екі рет «ар» жақты көріп келгені бар. Көріп келіп күлгені бар. – Мен торда отыратын құс емеспін сендерге дейді.

Мен кеткенен кейін де табалдырығын талай тоздырған көрінеді. Бірақ соның не күдіреті барын білмеймін, кешкісін түк болмағандай келіп жатып қалатын.

Содан бері, міне, он жыл өтіп кетіпті. Құс қанатын қаққанша – он жыл.

«Елу жылда ел жаңа» деп халқым тегін айтпайды ғой. Бәрі өзгерген, жаңа тіршілік, жаңа тұрмыс. Кім келіп, кім кетпеген бұл жерге. Бой үйретін алғаны көрініп-ақ тұр.

Ұшақтан түскен бойда ескі жұртқа тарттым. Кезінде орталық болып тұратын корікті мекен өгейсіп, қаланың шетіне шығып қалыпты. Қанша жыл ақ көрмеген тоқал там жылаған баладай айғыздалып, еңсесі түсіп кетіпті. Өзіміз қолмен қазған қара құдық та даңғарадай аула ішінде жетімсіреп тұр. Кезінде қара құлыптан қарауыл тұратын еді. Қазір аузы қаңырап бос қалған. Шайқап-шайқап бір қауға су алдым да, жұтып-жұтып жібердім. Шіркін, осы бір жан құмарлығын, осы сәттегі бойымда жүйткіген қан тамырлары арасындағы ыстық сезімді, сөнбейтін ыстық сезімді, сөзбен айтып жеткізу мүмкін болса ғой, шіркін.

Сағынышым, айызым бір қанғандай болды. Шәлімді басып еңкейе бергенім сол еді, мұздай бір қауға су мойныма бірақ тоңкерілді. Не болғанын түсініп те үлгермедім. Сол кезде Аян келіп мойныма асыла кетті. Оның үстіне тағы біреуі төніп келіп қосылды. Үшеуіміз құдық басындағы жұмсақ төпыраққа бірге құладық. Мен кеткенше сол топырақ үстінде алысып күн өткіздік.

– Аға! – дедім. Мепің осында ат басын бұруыма бірден бір себепші өзің. Рахмет. «Келіннің аяғынан» дейді қазақ. Алысты жақын, ағайынды түгел жинап той қылып жатырсың, рахмет! – дедім. Төрт құбылам түгенделін, жыртығым жамалып, бүтінделіп отырмын, рахмет! – дедім. Бір келгенде көдеңе жарамасам, кім болғаным, аға?! Сен алаңдама, барлығын өзім атқарамын. Тойыңды дүркіретіп өткіземіз! – дедім бар ауыртпалықты өзіме алып. Қоярда қоймай той төрінен бас тарттым.

– Сен алыстан келдің, қонақ бол. Бір әулеттің атынан келіп отырсың. Сенің орның – төр! – деп, сыйлап бақты. Көнбедім. Айтқан бетімнен қайтпадым. – Бір келгенде ағамның шашбауын көтеріп, бір іс тындыра алмасам... інің болмай кетейін, – дедім.

Үлкендер сөйледі, жастар үн қосты. Дастарқан азайып, аға-көкелеріміздің сөзі молайып тойдың нағыз қызған шағы еді. Артымнан келіп әлдекім сыбырлап: Біздің бөлімшенің бастығына сөз беріп жібер, соңында қалса ұят болады – деді. Сосын біреу естіп қоймасын дегендей, сыбырлап «Ерлан аға» деді. Аса бір сыйлы қонақ шығар деп ойлады. Сыйлы қонаққа лайық сөз сөйлеп, мерейін асырып ортаға шақырдым. Атын екі рет еселеп айттым. Халықтың қошеметі үйленген жастарға емес, сол сыйлы қонаққа қатты соғылғандай болды. Сосын бас құданың бас жағында отырған бір дөкей асықпай орынынан қозғалды. Көрмегенім сол еді: «Тартпай қалғыр. Тартпай қалғыр, Аян, кімге тартып кеткенсің?» дедім іштей. Көзі сығырайып, танауы таңқиып ұқсамағырдың ұқсап кеткенін қарапты. Аузынан түсе қалғандай тура. Аяның: «Мен торда отыратын күс емеспін» дейтінін сонда түсіндім. Күндіз әлдекімді қақсатып, жылатып, бес жұлдыздылардың қолында кетіп, кешкісін түк болмағандай қайтып келетінін енді түсіндім. Әлгі дөкей қарыны салақтай, шекесі тершіп ортаға зорға жетті. Келді де сөзімді бөліп микрофонды қолына алды. Сосын «тыңдаңдар» дегендей халыққа ишарат жасады. Маған қарап тұрып: – Бөркекелді, бөркекелді! Бұл баланың тіліше түкірген екен – деді. Бұның мақтау ма, әлде кекесін бе түсіне алмадым. – Танауын тамданыкі екен, бөркекелді! – деді. Не айтарын білмей, қысылған адамдай қипақтап тұрды да, қалтасынан бір конверт алып шықты. Ішін ақтарып, бір уыстай қағаз ақшаны маған ұсынды. – Бөркекелді, өнерің үстем болсын! – деді.

Осы кезде ғой менің қояншығымның ұстағаны.

Бұны неге жасағанымды, қалай жасауға батылым жеткенін білмеймін: – Мен халықтың қазынасын жемеймін! – дедім. – Біздің қазақ ешкімнің ала жібін аттап көрмеген.

Әлгінің көзі пығынап кетті. Шарасына сыймай, атылайын деп түр еді, мен сөзімді жалғап әкеттім. – Ал, аға, ақыры ортаға шыққан екенсіз, сізбен бір ойын ойнайық. Сіздің мамандығыңызға сай, мына халықты аралап арыз-өтініштерін жинайсыз. Сосын осы ортада оқып, сол өтінішті сіз екеуіміз орындаймыз, – дедім. Сіздің қызметіңізді, сіздің қызметіңізге деген адалдығыңызды, сіздің қызметіңіздің бар қиындығын мына халық өз көзімен көрсін.

жалғасы келесі санда

Жәнібек ДӘУІТ,
«кинотеледраматургия» мамандығының 2 курс студенті
профессор Р. Мұқанова шеберханасы

Біздің тұрақты оқырмандар...

Берлинская публика рукоплескала стоя юным музыкантам из Казахстана

Студенты и учащиеся Казахского национального университета искусств покорили сердце Европы. Концерт «Kazakh Eli Classic» под руководством народной артистки Казахстана Айман Мусахаджаевой в Германии собрал полный зал – 2 тысячи человек. Среди гостей – депутаты Бундестага, политики и дипломаты.

Шедевры казахской музыки буквально с первой минуты очаровали немецкого зрителя. Живая игра на домбре и жетыгоне невольно заставила забыть топот лошадей, почувствовать широту казахских степей. Вслед за танцами, зрители увидели танцы народов Казахстана: ребята в ярких немецких, корейских, украинских костюмах зажгли сцену. Удивил своим профессионализмом и ансамбль скрипачей. С этой программой молодые артисты выступили в Берлине впервые. Публика Нью-Йорка, Вашингтона, Парижа и Лондона уже покорила их таланту.

Айман Мусахаджаева, народная артистка Казахстана: - В таких центрах искусства, где наши ребята впервые выступают, не каждый артист может быть удостоен чести выступить на такой высокой сцене. Это большое счастье! Я очень рада, что немецкая публика ценит творчество наших детей, творчество наших музыкантов.

Интерес к казахскому творчеству молодые таланты смогли сохранить на протяжении всего концерта. Два с половиной часа прошли словно на одном дыхании. Немецкая публика рукоплескала стоя. Удивлять дальше молодые студенты и учащиеся Казахского национального университета искусств поедут в Испанию и Корею. После дадут концерт в Астане, а затем продолжат свое шествие по всему миру. Поэтому у зарубежных зрителей еще будет возможность насладиться творчеством казахстанских дарований.

Концерт в Берлине снимали на видео и фото педагоги и студенты кафедры «Кино и ТВ» на базе Учебной видеостудии.

Хочу выразить благодарность от имени ректора Айман Кожабековны Мусахаджаевой педагогам и студентам за их хорошую работу. Спасибо за техническую поддержку при организации поездки руководителю Учебной студии Шокпановой Жанар Замиркызы.

1. Режиссёр - Балжан Алиева (мастерская - Гульбану Укетаевна Мусина)
2. Главный оператор - Талгат Тайшанов
3. Второй оператор - Мейрамбек Абдикаримов
4. Фотограф - Александр Шунькин (мастерская А.К. Сужева)
5. Звукорежиссёр - Алиаскар Дастенов

В КРУГУ ШАБЫТА

Всемирный праздник «День смеха» в КазНУИ.

Факультет «Театр, Кино и ТВ» 1 апреля отметил Всемирный праздник «День смеха». Выпускники кафедры «Актерское искусство и режиссура», педагоги и студенты порадовали зрителей высоким профессиональным мастерством, исполнив в концертной программе весёлые, яркие кукольные номера. Особую признательность зрителей завоевали «Цыганочка», «Восточные красавицы», «Страусята». Но больше всех зрителей поразил этюд мастерской театра кукол 1 курса Карымсак Бахтияра. Его этюд «Чемоданы» в этот весёлый день у многих зрителей вызвал слёзы. Это стало доказательством высокого профессионализма педагогов и студентов в их творчестве. А так же в этом концерте приняли участие студенты 2 курса специальности «Актер музыкального драматического театра», которые не уступали в пластике и хоровом исполнении.

Предлагаем вашему вниманию фоторепортаж праздника!

Дни казахстанского кино «Тарих Тағылымы», посвященные году Ассамблеи Народа Казахстана в КазНУИ

1 апреля 2015 года в 16.00 в здании Казахского национального университета искусств в рамках года Ассамблеи народа Казахстана стартовали дни казахстанского кино «Тарих тағылымы». О проведении дней казахстанского кино было объявлено 28 февраля 2015 года на Форуме народа Казахстана «Менің Қазақстаным». Главным инициатором выступила ректор КазНУИ профессор, Қазақстанның Еңбек Ері А. К. Мусахаджаева. Организаторы дней казахского кино – Ассамблея народа Казахстана, Акимат г. Астаны, АО «Казахфильм» им. Ш. Айманова и Казахский национальный университет искусств (кафедра «Театр, кино и ТВ»).

На кинопоказе будут демонстрироваться фильмы разных лет известных казахстанских кинорежиссёров.

Дни казахстанского кино открыл фильм режиссёра Сламбека Таукела - «Жерұйық», сюжет которого основан на реальных событиях, происходящих в 1930-х годах XX века. Это фильм-благодарность казахской земле и казахскому народу, встретившему корейцев, немцев, турков, чеченцев, курдов и других депортированных этносов с должным вниманием и сочувствием, несмотря на невероятные трудности после джута.

Преподаватели и студенты КазНУИ, приглашённые гости проявили большой интерес к данному мероприятию. В Казахстане живут в мире и дружбе более 130 народностей и этносов.

Дни казахского кино, посвященные году Ассамблеи народа Казахстана в КазНУИ широко освещали республиканские СМИ.

В программе кинопоказа запланированы 5 фильмов казахстанских режиссёров:

1. «Лесная баллада» режиссёр Нурмухан Жантурин;
2. «Возвращение сына» режиссёр Шарип Бейсембаев;
3. «Долгий млечный путь» режиссёр Амангельды Тажибаев;
4. «Сестра моя Люся» режиссёр Ермек Шинарбаев;
5. «Жансебіл» режиссёр Аяган Шажимбаев.

Итоги дней казахстанского кино «Тарих тағылымы» будут подведены в преддверии XXII сессии Ассамблеи народа Казахстана, 22 апреля 2015 года.

ART GALLERY

Работы с выставки, посвящённой ко дню театра,
магистранта специальности «ТТОС», кафедры
«Сценография и декоративное искусство»
художественного факультета Баемировой Айгерим

«Нужно уметь говорить правду о современности...»

По приглашению Государственного академического музыкально-драматического театра им. К. Куанышбаева Астану посетил заслуженный деятель Российской Федерации и республики Польша, лауреат премии Москвы в области литературы и искусства, главный редактор журнала «Театральная жизнь» Олег Пивоваров. Неудивительно, что корреспонденты студенческого журнала «Шабьт» не пропустили шанс познакомиться с гостем ближе.

– Олег Иванович, мы рады приветствовать Вас в нашей столице. Вы посмотрели несколько спектаклей Казахского государственного академического музыкально-драматического театра им. К. Куанышбаева. Какое впечатление у Вас сложилось от просмотренных спектаклей в целом?

– Даже посмотрев шесть спектаклей трудно судить о том, на сколько этот театр имеет свое лицо, свою индивидуальность. И тут это не дай бог упрек Талгату Теменову, который несколько месяцев назад пришел в театр. Я могу определенно сказать по тем спектаклям, которые я видел, и те которые мне больше понравились, театр в хорошей форме. В нем есть артисты разных поколений, которые вполне готовы решать сложные художественные задачи. Более сложные, чем та драматургия, которую нам доводилось посмотреть ранее.

– Какие спектакли Вы отметили для себя?

– Я посмотрел два исторических спектакля. Первый – это «Абай», очень серьезная работа. Прежде всего потому, что она основана на настоящей драматургии. Там есть люди, характеры, судьбы человеческие. Из этого уже вырастает некий исторический фон и некие проблемы связанные с историей казахов. А второй спектакль про «Абылай хана» – для меня это случай противоположный. Я не берусь судить насколько он точен в своих исторических характеристиках. Это не моя профессия. Это еще не драматургия, и поэтому я могу воспринимать головой, понимать, что автор хотел сказать, но эмоционально меня это не захватывает. А еще я посмотрел «Дорогую Памелу», тут актеры показали, что они могут. У этих актеров есть глубина и возможный внутренний потенциал.

– В главной роли играла талантливая казахская актриса Гульжан Аспетова, что можете сказать о созданном ею образе?

– Гульжан Аспетова – замечательная, талантливая актриса, которая тонко чувствует свои задачи. Я не сожалею, что увидел ее в этой роли, но сожалею о том, что не увидел ее в «Материнском поле».

– Олег Иванович, не могу не спросить о вашем журнале, который Вы возглавляете уже не одно десятилетие.

– В нашем журнале «Театральная жизнь» мы говорим безцензурно, неприлично, открыто на самые острые вопросы, которые тревожат нас в вопросах развитии театра. Иногда бывают выездные коллегии, которые мы проводим в Доме актера, в различных театрах. Кстати, сейчас многие издания уже отказались от такой формы работы, никаких редколлегий нет, но мы специально сохраняем наше содружество. Если угодно, в какой-то степени журнал и российские театры – это собрание единомышленников, хотя мы разные, но ценности, традиции, которые не хотелось бы терять и которые не хотелось бы сбрасывать с корабля современности, у нас общие.

- Вы были знакомы с нашим учителем Аширбеком Сыгаем. Как вы относились к нему, как к профессионалу, как личности и человеку?

- Да, с удовольствием отвечу. Очень жаль, и очень не хватает его. Его уход для меня, «как гром среди ясного неба». И весть о том, что его не стало... Как было бы замечательно, если бы он был здесь с нами, смотрел бы эти спектакли, разговаривал бы. Он для меня – пример настоящего критика, настоящего служителя искусства, человека столь строгого и столь справедливого. В работе я встречался с ним дважды, видел сколько нежности, тепла в этом человеке, и в тоже время требовательности к тому, чтобы театр был театром, искусство было искусством. Это редкое соединение. Молодое поколение, оно более категоричное. Оно видит черное или белое, и нет полутонов. Вы должны учиться великому дару, великому качеству, которое было у вашего учителя Аширбека Сыгая. Он воспринимал все головой, но пропускал через сердце. Голова без сердца может завести к обрыву, к бездне. Когда есть сердце и голова, тогда есть великолепные результаты. Вам очень повезло, что вы были знакомы с таким человеком.

- На Ваш взгляд – что общего между театром и кинематографом? И в чем Вы видите различия между этими двумя сферами искусства?

- Это совершенно разные сферы искусства, разные профессии. Театральные режиссеры и кинорежиссеры они конечно близки. Прежде всего, близки как компонент – артист, при том что есть актеры, которые могут больше в кино, чем в театре. И наоборот, актеры, которые могут больше проявить себя в театре нежели в кино. Что касается режиссуры, то они изредка могут пересекаться.

- Каждое время диктует свои стандарты, анализируя работу режиссеров и драматургов казахстанского и российского театра, какой прогноз вы можете дать? Что будет в будущем?

- Ой не знаю... Пятьдесят лет я в театральной критике, целая эпоха прошла на моих глазах, а что происходит сейчас немножко меня тревожит. В Москве во всяком случае. Один мой друг спросил: «А можешь ли ты назвать режиссера моложе сорока лет, который был бы готов взять Московский театр?» Я подумал и сказал, что не могу. А вот Олег Николаевич Ефремов взял МХАТ в 38 лет, а «Современник» в 25.

- Наверное, нужно по настоящему любить театр, чтобы достичь таких высот?

- Нужно быть очень крупной личностью, для того чтобы войти в историю так, как вошли Толстоногов, Ефремов, Гончаров.

- Необходимо, чтобы люди ходили в театры. Как вызвать интерес у зрителей?

- Нужно уметь говорить правду о современности. Нужно уметь врезаться в действительность и говорить о ней свое слово, размышлять о ней. По-моему только это может заставить привлечь внимание к театру. Все прочее, это так, на минуточку, а надолго только это.

- Наш журнал называется «Шабьт», что в переводе означает «Вдохновение». Основоположником в создании был Аширбек Сыгай. Какие пожелания Вы хотите оставить нам напоследок?

- Я желаю вашему журналу быть читаемым. И выражать нечто особенное из существующей реальности. Процветания и бесконечного развития!

Айгерим АБЫЛХАНОВА,
студентка 3 курса специальности «Киноведение»
мастерская Мукушевой Н.Р.

«Абаевские чтения» в Костанай

Великий просветитель, философ, поэт и музыкант Абай... История мировой культуры увековечила имя этого гения, чьи творения являются духовным богатством и гордостью казахского народа.

В 2015 году Казахстан отмечает 170-летие со дня рождения Абая. В ряде городов в связи с этой юбилейной датой проводятся различные мероприятия. Не стал исключением и Костанай, в котором уже в 15-й раз состоялся областной конкурс «Абаевские чтения».

Мои родители, Баглан и Тулкибек Рсмаганбетовы, подготовили двух конкурсантов. Так как участникам этого конкурса необходимо рассказать стихотворения либо Слова назидания и исполнить песни Абая, каждый вечер дом наполнялся его творчеством – поэтическим и музыкальным.

Как известно, у Абая стих и напев рождались одновременно. И действительно, когда я вслушивалась в его стихи, у меня возникло ощущение, что они льются непрерывно как песня. Неслучайно академик Б. Асафьев считал: «Писатель или поэт может вовсе не упоминать ничего о музыке, и все-таки действие поэтическое будет у него музыкальным».

На конкурсе Ольга Солоконникова и Елена Мизарчук (те самые конкурсанты, которые были подготовлены моими родителями) читали стихи и отрывок из романа «Путь Абая» М. Ауэзова, а также исполняли «Көзімнің қарасы», «Сегіз аяқ», «Ата-анаға кез қуаныш» и «Мен көрдім ұзын қайын құлағанын». Своим выразительным чтением и прекрасным пением Ольга и Елена не оставили равнодушных ни членов жюри, ни собравшихся зрителей – девушки заняли 1-е и 3-е места.

Кстати, далее юбилейная эстафета переходит в Восточно-Казахстанскую область, где пройдут презентация «Духовного центра Абая» и Музея редкой книги, развернутая ретро-выставка «Ғасырлармен үндескен асыл қазына», «Семей – еліміздің рухани, мәдени астанасы» и др. Летом планируется туристический маршрут «Дни с Абаем» по местам, связанным с жизнью и творческой деятельностью Абая.

Жансая РСМАГАНБЕТОВА,
студентка 3 курса специальности «Музыковедение»

Под шквальным натиском вопросов, или олимпиада у музыковедов

Как правило, весной у студентов творческих вузов Казахстана наступает горячая пора, связанная с проведением олимпиад по различным специальностям. В это время наш университет особенно «пестрит» афишами с именами победителей. 28 марта стали известны очередные лауреаты – участники VII Республиканской студенческой олимпиады по специальности «Музыковедение».

Олимпиада по этой специальности проводится уже который год в Казахском национальном университете искусств, потому что ее победителями становятся студенты нашего вуза. Не стал исключением и 2015 год. Но обо всем по порядку.

Олимпиада проводилась в два тура. Первый тур, наверное, был самым сложным, потому что темы эссе не были известны заранее. В письменной работе требовалось показать умение развивать и оригинально излагать мысль. Большинство участников писало о массовой музыкальной культуре.

Во время второго тура требовалось рассказать о результатах своей научно-исследовательской работы в форме доклада с презентацией. И здесь было очень много интересных работ: «Особенности музыкальной драматургии в фортепианном цикле “Символы” В. Новикова», «Современные тенденции в оперном искусстве. Критическая мысль и опыт восприятия», «Краски Испании в фортепианном цикле Хоакина Турина», «Новая постановка “Севильского цирюльника” Дж. Россини в Санкт-Петербурге. К проблеме экологии культуры», «Сюжет Гофмана в балете “Коппелия” Лео Делиба» и др.

После чтения докладов члены комиссии задавали каверзные вопросы, и участники нередко «попадали впросак». Но цель такого «допроса» была «благородной»: выявить, насколько широка эрудиция у того или иного музыковеда. По общему мнению (педагогов и студентов) наиболее ярким было выступление Улдай Имангалиевой, студентки 4 курса КазНУИ. Она не только раскрыла авторский замысел Рапсодии на темы из оперы «Кыз Жибек» М. Скорика, но и стойко «продержалась» под шквальным натиском вопросов. Но все ее старания были не напрасными: **Диплом I степени!**

Поздравляем Улдай и ее научного руководителя, кандидата искусствоведения Г.Т. Альпеисову!

Жансая РСМАГАНБЕТОВА и **Эльвира ХАЙДАРОВА**,
студентки 3 курса специальности «Музыковедение»
Куратор рубрики «Музыкальный акцент» Д.М. Мосиенко

На премьере фильма «Хозяева»: так, один из зрителей смог войти во вселенную, которую режиссер изобразил

В 2014 году очень часто было слышно имя Адильхана Ержанова. Дело в том, что его картина «Хозяева» имела успех на различных международных кинофестивалях. Фильм взял пять различных наград, был показан на 67-м Каннском кинофестивале в рамках «Специальный показ», получил положительные отзывы зарубежных и местных критиков. Совсем недавно выиграл «Яблоко» от ассоциации кинокритиков Казахстана «ВК-2015» в номинациях - лучший режиссер, лучший фильм, лучший художник-постановщик.

Так и мне довелось услышать об этом режиссере. В моем багаже просмотренных фильмов есть «Ризлтор» Адильхана Ержанова 2011 года, который показался мне очень необычным за счет его изобразительного решения. Как говорила киновед Инна Смаилова: «Режиссер довольно смело объединяет стилистику западного трешевого кино с элементами классической сатиры и карикатуры, ломкой временных ориентиров и создания нескольких реальностей». А ведь так оно и есть. Во время просмотра «Хозяева» мне то и дело хотелось назвать картину «фильмом-карикатурой». Да и сам Адильхан это смело признает: «Я бы отнес «Хозяев» к жанру карикатурного реализма. Был неореализм, был поэтический реализм, а у меня он карикатурный». Известно, что «Казахфильм» отложил этот проект на полку, а потом и вовсе отказался от него. «Беспризорный» фильм самостоятельно набрал большое количество зрителей и положительных отзывов за границей.

17 марта в Астане прошел закрытый показ нашумевшей в этом году картины Адильхана Ержанова «Хозяева».

19.00 Мероприятие началось вовремя. Удивительно, но никто не опоздал! Атмосфера была непринужденной и свободной. На показ пришли съемочная группа: режиссер - Адильхан Ержанов, продюсер - Серик Абишев, оператор - Еркинбек Птыралиев, преподаватели и студенты КазНУИ, кинематографисты, журналисты и другие. Организатором была выпускница КазНУИ - Еркежан Максут, продюсер компании «Art линия».

Перед показом несколько людей успели сказать немного слов о своих ожиданиях или впечатлениях.

Так, Асия Калиевна Сулеева - режиссер и преподаватель кафедры режиссеры игрового кино ожидала правды от фильма, режиссер Ануар Серикович Райбаев очень хотел посмотреть этот фильм, так как и многие, был наслышан.

Продюсер картины - Серик Абишев - был доволен обстановкой. Касательно фильма он отметил, что рад всем победам и уверен, что они заслужили, ведь при создании, они сознавали, что делают хороший фильм. Как продюсер он сказал: «Если у вас нет хорошего фильма, то на международные фестивали вам будет очень трудно попасть». Будущему поколению кинематографистов он желает найти свой путь, следовать ему и усердно работать.

Оператор картины Еркинбек Птыралиев отметил, что работа была сложной. Так же он раскрыл маленький секрет оператора: «Думаю, любому оператору не нравится его фильм. Результат съемки после прочтения сценария обычно составляет 3-4 %». Рассказал о работе с Адильханом, что работалось очень легко. Фильм снимался около двух месяцев. А еще Еркинбек не смотрит на награды. Он уверяет, что фильм и без награды может быть хорошим.

19:20 Гости стали занимать места в зале. Случилось даже так, что мест не хватало, и многие люди садились на специальные пуфики. Просмотр прошел хорошо. Люди не вставали по несколько раз, не было посторонних звуков, громко никто не разговаривал. Все было очень аккуратно и приятно.

После просмотра состоялась дискуссия. Ведь именно здесь раскрылись все ответы на вопросы. И вот тут зал разделился на три фронта: те, кто защищал или высказывал свое мнение в пользу картины,

Затиски
искусствоведа

те, кто были как-то возмущены фильмом, и те, кто просто молча наблюдал за всем происходящим в зале.

На этой дискуссии режиссер объяснял те или иные моменты фильма. Например, отсылки к Ван Гогу, для какого зрителя это кино. Рассказывал о том, что искусство существует для киноязыка: «Если режиссер не занимается выражением собственных мыслей в форме, тогда это не режиссер». Также прозвучали мысли о разнице фабульного и сюжетного кино. «Фабула - это история. Сюжет это настроение и мысли, мир художника».

Для меня просмотр стал открытием нового жанра в кинематографе, такого как «карикатурный реализм». Интересно, что фильм тронул струнки души многих зрителей, и были те, кто пытался не заплакать в определенных моментах.

Себя я отнесла к тем, кому картина понравилась, потому что определила для себя жанр картины, и не стала всерьез воспринимать второстепенных нереальных героев, а просто наблюдала за развитием действия и получала удовольствие, ведь я очень долго ждала этого показа. Мои ожидания оправдались. Фильм оказался в том же стиле, что и предыдущие его картины, с такой же динамикой, с легким юмором, сатирой и, конечно же, с карикатурой.

Адилъхан Ержанов один из немногих казахстанских режиссеров, которые уделяют киноязыку большое внимание. Стоит отметить операторскую работу. В отличие, от «Риэлтора», «Хозяева» полон красок и смотрелся легко.

Обычному зрителю стоит посмотреть эту картину, потому что в ней задеты темы предательства, семьи и дома. Но я посоветую запастись терпением, ведь фильм будет напрягать восприятие тем, что в одном кадре он увидит драму, а на заднем фоне будут танцевать люди. Именно такие сцены, которые и являются продвижением в киноязыке, первоначально раздражают зрителя.

Отвечая на вопросы зрителей, режиссер показался мне скромным творцом, придерживающимся своих определенных принципов и отстаивающим свою правду. На вопрос - почему же зрителям не дали надежду на светлый финал, сам Адильхан ответил: «Без хэппи-энда зрителю фильм не понравится. Но если бы я сделал хэппи-энд, я бы обманул себя и зрителя. Доведя человека до полного поражения, я оставил его сопротивляющимся. Для меня это и есть победа. Сопротивляться до конца — для меня это самое главное».

В России с похожей тематикой был снят «Левиафан», которого очень негативно приняли. С этим я могу согласиться, ведь сам быт показан очень даже нарочито. В «Хозяевах» я этого не увидела. Как заметил начинающий режиссер Айдос Сейтжан: «Фильм вовсе не про казахов, а про любого человека и ситуацию, присущую всему миру. И этот фильм стал шагом вверх в искусстве». Сам режиссер отметил, что возмущенность зрителей, наверное, и есть одна из задач данного фильма.

Так же он объяснял причину написания сценария тем, что выражал свой поиск в плане искусства. И этот сюжет для него был важен для того, чтобы выразить кинематографическими средствами то, что он задумал. «Я не хочу заниматься сюжетом, реализмом. Я хочу выражать свои мысли через форму».

А в заключение Тлектес Уахитович Мейрамов - Народный артист РК, профессор сказал: «Фильм оправдывает свое назначение тем, что он разрушает границы - что можно, что нельзя. В этом смысле он (Адилъхан Ержанов) прокладывает первую тропинку свободы художественного творчества».

Вот таким бурным оказался закрытый показ в Астане. Думаю, эта премьера разрядила застывшую культурную жизнь Астаны.

Диана ИСЕНОВА

студентка 1 курс специальности «Киноведение»,
мастерская И. Т. Смаиловой

Астана 2015 жыл